

Eufemizmus az orvosi szakfordításban

Vérbaj. Bujakór. Rosseb. Francia kór. Szifilisz. Lues. Treponema pallidum. Gondolnánk-e, hogy ezek a szavak, terminusok pontosan ugyanarra a betegségre utalnak? Valószínűleg nem, mert ma már szifilisz néven ismeri a köznyelv a szóban forgó betegséget. A francia kór megnevezés egészen addig tudott működni, amíg ezt a kifejezést elegendő jelentésbeli homály fedte, szépítő, ún. eufemisztikus hatása volt. A használata azonban megszokottá vált, ezért új nyelvi formák születtek, hogy politikailag korrekten, nem sértően tudjuk kifejezni magunkat.

Egészségügyi intézményekben gyakran merül fel a kérdés, hogy hogyan lehet, hogyan kell tabutémákról beszélni úgy, hogy az a beteg számára pszichológiai értelemben befogadható legyen. A jelenség különösen érdekes, ha különböző nyelvek, kultúrák között közvetítünk, hiszen az eufemizmus gyakorisága és megvalósulási formái nyelvenként, kultúránként, társadalmanként eltérők lehetnek. Erre jó példa, hogy amíg Magyarországon, az Egyesült Királyságban és Olaszországban francia kórnak hívták a szifiliszt, a franciák természetesen máshol keresték a probléma forrását, kifejezve mindezt a nápolyi kór megnevezéssel. Míg az oroszok a lengyel kór, a lengyelek a német kór, a németek a francia kór megnevezést preferálták, a törökök a keresztény kór mellett tették le a voksukat.

A fordítási és tolmácsolási tevékenységem során szerzett tapasztalataim rávilágítottak, hogy az eltérő nyelvű és kultúrájú orvosok és betegek másképpen fejezhetik ki magukat, mennyiségileg és minőségileg más nyelvi eljárásokat alkalmazhatnak, ha számukra kényesnek ítélt kérdésekről, témákról nyilatkoznak. Ilyenkor a tolmács-fordító feladata, hogy ugyanazt az értelmet és árnyalatot közvetítse a célnyelven, mint amelyet az orvos közvetített a forrásnyelven. Vajon milyen stratégiákkal tudja visszaadni a pontos érzelmi árnyalatot a nyelvi közvetítő, illetve milyen konkrét nehézségekbe ütközik munkája során? Kiderül az ÚNKP konferencián.